

Eindexamen maatschappijleer vwo 2003-II

havovwo.nl

Antwoorden

Deel-
scores

Opgave 1 Armoede en werk

Maximumscore 2

- 1 • Het proefschrift bespreekt de effecten van het door twee achtereenvolgende kabinetten-Kok gevoerde werkgelegenheidsbeleid. / De titel van het proefschrift heeft betrekking op een sociaal en cultureel onderwerp in onze samenleving 1
- Het Sociaal en Cultureel Planbureau bestudeert ontwikkelingen op sociaal en cultureel terrein als bijvoorbeeld werk(gelegenheid) en sociale zekerheid. Met de uitkomsten levert het bouwstenen voor mogelijk beleid van het kabinet. Het onderwerp/de titel van dit proefschrift past binnen dit werkterrein 1

Maximumscore 2

- 2 • De beroepsbevolking is vooral werkzaam in de tertiaire en quataire sector / in de dienstensector, onderwijssector en zorgsector 1
- Het productieproces/Het werk van mensen wordt vooral bepaald door toepassing van de informatietechnologie 1

Maximumscore 4

- 3 materiële functies
- verdienen van een inkomen 1
 - voorzien in je levensonderhoud/economische zelfstandigheid 1

immateriële functies

Voorbeelden van goede antwoorden zijn (twee van de volgende):

- opdoen van sociale contacten
- verkrijgen van een maatschappelijke positie
- verkrijgen van maatschappelijk aanzien/sociale status
- verkrijgen van zelfrespect
- bieden van mogelijkheden tot zelfontplooiing
- bieden van structuur aan het dagelijks leven

per juiste immateriële functie 1

Eindexamen maatschappijleer vwo 2003-II

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 2	
4 ☐ • sociaal-democratische stroming (PvdA)/socialistische stroming (SP)	<u>1</u>
• Paul de Beer pleit voor het terugdringen van inkomensongelijkheid en armoede door een sturende overheid, door middel van belastingheffing en sociale zekerheid. (regels 43-47)	<u>1</u>
Maximumscore 3	
5 ☐ Voorbeelden van goede antwoorden zijn (één van de volgende):	
• Technologische vernieuwing maakt de ontwikkeling van nieuwe producten en diensten mogelijk. Dit leidt tot extra/nieuwe banen waarvoor een hoge opleiding vereist is. Veel van de uitkeringsgerechtigden zijn laaggeschoold en kunnen niet voldoen aan de eisen van de nieuwe banen.	
• Technologische vernieuwing leidt tot veranderingen in productieprocessen. Machines, computers en robots nemen steeds meer hand- en hoofdwerkzaamheden van mensen over. Hierdoor verdwijnt vooral laaggeschoold werk. De kansen op werk voor mensen met een lage opleiding nemen daardoor af. De uitkeringsgerechtigden zijn vaak laaggeschoold. (Maar er ontstaan ook nieuwe werkzaamheden zoals de bediening en het onderhoud van de betreffende apparaten; deze werkzaamheden vereisen niet direct een hoge opleiding.)	
• Technologische vernieuwing leidt tot verschuiving in de economische structuur van de industrie- naar de dienstensector. Dit gaat gepaard met een afname van de werkgelegenheid in de industrie en een toename van de werkgelegenheid in de dienstensector. Gevolg: minder werk voor laaggeschoolden. Veel van de uitkeringsgerechtigden zijn laaggeschoold en profiteren daardoor ook minder van de banengroei.	
Maximumscore 2	
6 ☐ Door internationale concurrentie moeten bedrijven sluiten of verplaatsen bedrijven hun productie naar lagelonenlanden. Hierdoor verdwijnen banen in Nederland. / Laagopgeleide arbeidskrachten in Nederland ondervinden concurrentie van het grote aanbod van goedkope, laagopgeleide arbeidskrachten in landen in Zuidoost-Azië en Latijns-Amerika.	
Maximumscore 2	
7 ☐ • In de Grondwet is een artikel opgenomen (artikel 19): bevordering van voldoende werkgelegenheid is voorwerp van zorg der overheid	<u>1</u>
• Het recht op werk/recht op bescherming tegen werkloosheid is opgenomen in het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden. / In de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens staat dat een ieder recht heeft op werk / recht op bescherming tegen werkloosheid	<u>1</u>

Eindexamen maatschappijleer vwo 2003-II

havovwo.nl

Antwoorden

Deel-
scores

Maximumscore 3

- 8 Voorbeeld van een goed antwoord is:
- Sociale ongelijkheid wordt bepaald door meerdere factoren zoals verschillen in opleiding, beroep, inkomen, sociale status, 'cultureel kapitaal'/sociaal milieu (wel of geen intellectueel klimaat in gezinnen, opleiding ouders, leermotivatie etc.)
 - De uitkeringsgerechtigden hebben geen baan, een relatief laag inkomen, een geringe opleiding, lage sociale status. Dit zijn de factoren die volgens de theorie van Weber en zijn navolgers een rol spelen bij sociale ongelijkheid

2

1

Maximumscore 2

- 9 Voorbeelden van goede antwoorden zijn (twee van de volgende):
- De overheid als regelgever
wettelijk minimumloon (regels 88-90 in tekst 2) / sociale wetten (sociale wetgeving) (regels 29-33 in tekst 2)
 - De overheid als initiator van beleid
De auteur van het artikel (tekst 2) gaat in op de effectiviteit van het werkgelegenheidsbeleid van de twee kabinetten-Kok.
 - De overheid als producent van goederen en diensten
In de tekst komen voorbeelden van sociale voorzieningen aan bod.

per juiste rol van de overheid en gegeven/citaat

1

Maximumscore 2

- 10 Voorbeelden van goede antwoorden zijn (twee van de volgende):
- Arbeid geeft zin aan het leven. / Arbeid is een wezenlijke activiteit.
citaat (bijvoorbeeld één van de volgende):
 - "het belang van betaald ... is gelegen in het feit dat het zo belangrijk wordt gevonden". (regels 96-98 in tekst 2)
 - "Een baan is een prima remedie tegen sociale uitsluiting." (regels 100-101 in tekst 2)
 - Arbeid draagt bij tot bestrijding van de armoede. / Arbeid draagt bij tot integratie in de samenleving.
citaat (bijvoorbeeld één van de volgende):
 - "Maar de werkgelegenheidsgroei heeft ook veel uitkeringsgerechtigden aan een baan geholpen." (regels 24-26 in tekst 2)
 - "Cijfers van 1998 ... dat het aantal bijstandsgerechtigden ... en dat het aantal WW'ers ... is verminderd van 370 duizend naar 160 duizend." (regels 28-33 in tekst 2)
 - "Ook uit andere studies blijkt het positieve verband tussen arbeidsparticipatie en vermindering van armoede." (regels 90-92 in tekst 2)
 - "Een baan is een prima remedie tegen sociale uitsluiting." (regels 100-101 in tekst 2)
 - Arbeid is een instrumenteel middel om welvaart te verwezenlijken. / Arbeid draagt bij tot het instandhouden van de verzorgingsstaat.
citaat:
"Het versterkt immers ook het draagvlak voor de financiering van de verzorgingsstaat." (regels 103-105 in tekst 2)

per juiste visie en citaat

1

Eindexamen maatschappijleer vwo 2003-II

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 3	
11 □ Voorbeeld van een goed antwoord is:	
• Het poldermodel staat voor geïnstitutionaliseerd overleg tussen werkgevers en werknemers (en het kabinet). In deze vorm van overleg is de gedachte om op grond van gemeenschappelijke belangen te komen tot werkbare afspraken	<u>1</u>
• Om werkgelegenheid te scheppen, hebben de vakbonden hun looneisen gematigd en zijn de werkgevers akkoord gegaan met herverdeling van werk/deeltijdarbeid. (De overheid zorgde voor beheersing van de uitgaven in de sociale zekerheid en activerend arbeidsmarktbeleid.)	<u>1</u>
• Er ontstond een periode van loonmatiging en deeltijdarbeid. (Akkoord van Wassenaar in 1982) Deze afspraken/factoren hebben (volgens velen) geleid tot een sterke groei van de werkgelegenheid	<u>1</u>
Maximumscore 2	
12 □ • Iedereen die een uitkering heeft, leeft in armoede	<u>1</u>
• Een alleenverdiener met kinderen die minder verdient dan 130 procent van het minimumloon, leeft in armoede	<u>1</u>
Maximumscore 4	
13 □ Twee van de volgende benaderingswijzen met een goede onderzoeksvraag en verwijzing naar de tekst:	
• de politiek-juridische benaderingswijze	
• de sociaal-economische benaderingswijze	
• de sociaal-culturele benaderingswijze	
• de vergelijkende benaderingswijze	
- voorbeelden van vragen bij de politiek-juridische benaderingswijze (één van de volgende):	
• Wat is het beleid van de regering geweest om de werkloosheid/sociale ongelijkheid te verminderen?	
• Welke maatregelen heeft de regering genomen om de werkloosheid te bestrijden?	
• Wat is de rol van de overheid om het armoedeprobleem aan te pakken?	
- verwijzing naar de tekst (één van de volgende):	
• De belangrijkste doelstelling van de paarse kabinetten was ‘Werk, werk, werk’. (regel 9 in tekst 1)	
• Er is sprake van een flinke banengroei. / De werkgelegenheid nam toe met 23 procent. (regels 23-24 in tekst 1)	
- voorbeelden van vragen bij de sociaal-economische benaderingswijze (één van de volgende):	
• Welke groeperingen zijn betrokken bij dit vraagstuk en wat zijn hun belangen?	
- verwijzing naar de tekst	
“In eerste instantie hebben jongeren en hoogopgeleide vrouwen daarvan geprofiteerd.” (regels 22-23 in tekst 2)	
• Wat verstaan we in Nederland onder armoede?	
- verwijzing naar de tekst (één van de volgende):	
• De armoede is in Nederland nauwelijks teruggedrongen. (regels 3-4 in tekst 1)	
• De armoededefinitie verdient nuancering (regels 54-56 in tekst 2)	
- voorbeeld van een goede vraag bij de sociaal-culturele benaderingswijze:	
Wat is de betekenis van betaald werk voor het individu en de samenleving?	
- verwijzing naar de tekst (één van de volgende):	
• “Een baan is een prima remedie tegen sociale uitsluiting.” (regels 100-101 in tekst 2)	
• Betaald werk wordt in onze samenleving belangrijk gevonden. (regels 96-98 in tekst 2)	

Eindexamen maatschappijleer vwo 2003-II

havovwo.nl

Antwoorden

Deel-
scores

- voorbeelden van vragen bij de vergelijkende benaderingswijze (één van de volgende):
- Hoe is in andere landen de werkloosheid aangepakt?
 - Leidt banengroei in andere landen tot vermindering van de armoede?
-verwijzing naar de tekst:
“Een internationale vergelijking ... laat zien dat in de Europese landen vergroting van de arbeidsparticipatie tot minder armoede leidt.” (regels 77-82 in tekst 2)

per juiste benaderingswijze, vraag en verwijzing

2